СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 138. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, вівторок, 17-го липня 1945. No. 138. NEW YORK and JERSEY CITY, Tuesday, July 17, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

РУХ У СЕНАТІ ЗА ПІДВИШКУ ПЛАТИ ДО 65 ЦЕНТІВ

Сенатська Підкомісія Праці заявилася за підвишку мінімальної робітничої плати до 65 центів за годину, замісць дотеперішньої плати по 55 центів. Комісія є за те, щоб конґрес дав вказівки Воєнній Раді Праці і Раді Посередництва, щоб вони взяли таку плату під розвагу при наладжуванню спорів. Підкомісія каже, що плата нижча 65 центів вважатиметься за недостаточну для життя.

Представники Конгресу Промислових Організацій (CIO) вносять жадання до конґресу, щоб признати тимчасово по 65 центів на годину, але щоб мінімальна плата по двох літах виносила 75 центів.

СТРАЙК ДОСТАВЦІВ ҐАЗЕТ ЗАГОСТРЮЄТЬСЯ.

Не зважаючи на зазиви урядових чинників, нюйорські доставці газет продовжують страйк. На підставі рішення Краєвої Воєнної Ради Праці, що підприємці не мають обовязку придержуватися дальше контракту з юнією доставців, підприємці зажадали повороту до праці кожного наємця в понеділок 16. липня, під загрозою, що буде відправлений з роботи. Одначе страйкарі на своїм зібранню в неділю 15. липня рішили витримати у страйку. Вони не годяться ні на зарядження Воєнної Ради Праці ні не хочуть її посередництва у наладнанню страйку, а жадають іншого чинника до переведення переговорів між юнією і видавцями.

НАПРАВИЛИ 226 КОРАБЛІВ НА МОРЮ.

Команда воєнної маринарки оприлюднила, що вчасі війни збудовано пливаючий причал, який підїзджає до побитих кораблів на морю і направляє їх, не притягаючи до берега. Досі на самім Пацифіку направлено в такий спосіб 226 кораблів.

ПОНИЗИЛИ ЧИСЛО ПАЙКІВ НА МАСЛО.

Від понеділка 16. липня число пайків на фунті масла впало до 16 із дотеперішних 24 точок. Так зване фармерське масло вимагатиме дальше 12 точок. Бюро Адміністрації Цін оприлюднює, що кількість масла в серпни буде збільшена на 10,000,000 фунтів, отже в тому часі можна буде лекше дістати його в продажу.

ЗГИНУЛО 13 ВІЙСЬКОВИХ ЛЕТУНІВ ПРИ РОЗБИТТЮ.

В неділю 15. липня розбився на майдані в Албукірк, у стейті Ню Мексику, літак-бомбовик Б-29, причому згинули 13 військових летунів. Командант майдану твердить, що літак приготовлявся до примусового осідання і вчасі злету наділ зачепив за телефонічні дроти.

ПАМЯТНИК ПОЛЬСЬКОГО КОРОЛЯ ЯҐЕЛА В НЮЙОРСЬКІМ ПАРКУ.

Нюйорські поляки зібрали відповідні фонди і за них доконали перенесення памятника короля Яґела з повистаьової площі на Флошинґ до Сентрал Парку у Ню Йорку. Церемонія відкриття памятника на новім місці відбулася в неділю 15. липня серед зливного дощу. Приявних було яких 5,000 людей. Крім польських організацій взяли участь і представники влади. Іменем міста перебрав памятник під охорону голова міської ради Нюболд Морис. Між промовцями зареєстровано проф. Оскара Галецкого з університету Фордгем, декана англіканської катедри д-ра Едварда Н. Веста і помічного єпископа римсько-католицької нюйорської дієцезії Йосифа П. Донаґю.

ЕЛЄКТРИЧНІ ЛІЖКА ДЛЯ ПАЦІЄНТІВ ПО ШПИТАЛЯХ.

В Елис Гаспитал у Скенектаді, в стейті Ню Йорк, уставлено електричні ліжка для пацієнтів. Вони настільки „електричні", що самий хворий може при помочи електричного ґузика уставити собі ліжко відповідно до потреби так, як засвічується електричну лямпу. Можна піднести при помочи електрики частину під головою а спустити наділ частину ліжка під ногами, або в інший спосіб, без помочи доглядачки.

ГОСТІ В ГОТЕЛЯХ СТЕЛЯТЬ ЛІЖКА САМІ.

На час вакацій багато готелевих послугачок повиїздили з Ню Йорку до літних готелів на роботу, внаслідок чого в Ню Йорку відчувається незвичайна недостача готелевих робітниць. Деякі управителі готелів помістили в кімнатах прохання до гостей, щоб вони самі стелили собі ліжка і це уже принялося. Послугачки, які ще осталися при праці, мають лише обовязок позабирати зужиту постіль та вичистити кімнату на випадок потреби.

Зареєстровано один спротив у сенаті проти світового чартеру

Після однотижневої дебати в сенатській комісії для Закордонних Справ прийшло до голосування в цій комісії в пятницю 13. липня. Заявилося 20 членів комісії за ратифікацію чартеру Обєднаних Держав. Неприявних було 2 сенаторів, а на підставі правильника вони можуть письменно подати свої голоси. Із них лише сенатор Гайрем Джансон із Каліфорнії заявив свій спротив проти чартеру. Він був свого часу противником приступлення Злучених Держав до Ліґи Націй, створеної президентом Вудровом Вилсоном.

Теперішний чартер принято в сенатській комісії без ніяких поправок і застороги. Голосування в комісії є вказівкою настрою сенату до чартеру. Надіються, що він перейде подавляючою більшістю голосів у повнім сенаті.

В БОЛІВІЇ ЛОВЛЯТЬ ЖИДІВ НА ВИКУП

Повернувший щойно з Болівії в Південній Америці жидівський діяч д-р С. Марґошес описує в жидівськім нюйорськім щоденнику „Дер Туґ" свої враження із положення в південно-американських републиках. Про Бразилію пише, що там уже привернули свободу преси, отже можна писати про дещо таке, що не було досі відоме. Про Болівію пише, що там теперішній уряд прийшов до влади внаслідок недавнього перевороту, але це уряд слабий і тому там в поодиноких містах діються неймовірні речі. Так напр. в більших містах хтось схопляє цих жидів так, як в Північній Америці схоплюють дітей, і випускають цих украдених жидів щойно тоді, як буде заплачений окуп. Окуп виносить від 10,000 до міліона болівіанів. Вартість 10,000 болівіанів рівняється 200 американським долярам. Найцікавіше то це, що при викупі посередничить поліція і після викупу схоплені вертаються на волю.

ПОЛЬСЬКИЙ АМБАСАДОР У ВАШИНҐТОНІ ВИПРОВАДЖУЄТЬСЯ З БУДИНКУ

Ян Цехановскі, амбасадор Польщі у Вашинґтоні і представник лондонського польського уряду, випровадився з будинку амбасади і залишив її урядовцеви Стефанови Порадскому, щоб віддав ключі американському департаментови стейту.

Президент Труман прибув до Берліна в неділю, наради з Чорчилом і Сталіном в понеділок

Президент Труман вступив на европейську землю в неділю перед полуднем в Антверпії, де його повитав ген. Двайт Д. Айзенгавер та представник бельгійського уряду. Було теж до 5,000 людей, не зважаючи на охоронні міри, які були у великій мірі в руках 35 дивізії, в якій президент служив в часі першої світової війни. Президент мав теж нагоду переїхатись через знищене бомбардованнями місто й переконатись особисто, як знищеною є Европа, зокрема ті місця, де були бої, або які були бомбардовані. До Берліна відлетів президент літаком з тайного, військового летовища. Іншим літаком відлетіли перед президентом секретар стейту Джеймс Ф. Бирнс та секретар фльоти Генрі. Л. Стимсон. В Берліні повитали президента совєтські представники, а то ген. Соколовський від імені маршала Жукова, начального команданта совєтських військ у Німеччині, і ген. Ґорбатов, совєтський командант Берліна. В Берліні вже був на той час британський премієр Чорчил і британський міністер заграничних справ Іден. Кореспонденти донесли, що президент Труман мав уже виготовлені на папері всі американські пропозиції, які він предложить підчас нарад, які зачнуться в понеділок.

МОСКВА ЗАПОВІДАЄ, ЩО БЕРЛІНСЬКІ НАРАДИ СКІНЧАТЬСЯ УСПІХОМ

Михайло Давидов, совєтський політичний коментатор, говорив через московське радіо про вигляди берлінських нарад. Казав, що є многі чинники, що будуть старатись розбити „англьо-совєтсько-американську дружбу", але це їм не вдасться. До тих ворожих елєментів зарахував він теж і „американських реакціонерів".

ОБЛЕКШИЛИ „БРАТАННЯ" З НІМЦЯМИ ДЛЯ АМЕРИКАНЦІВ І АНГЛІЙЦІВ

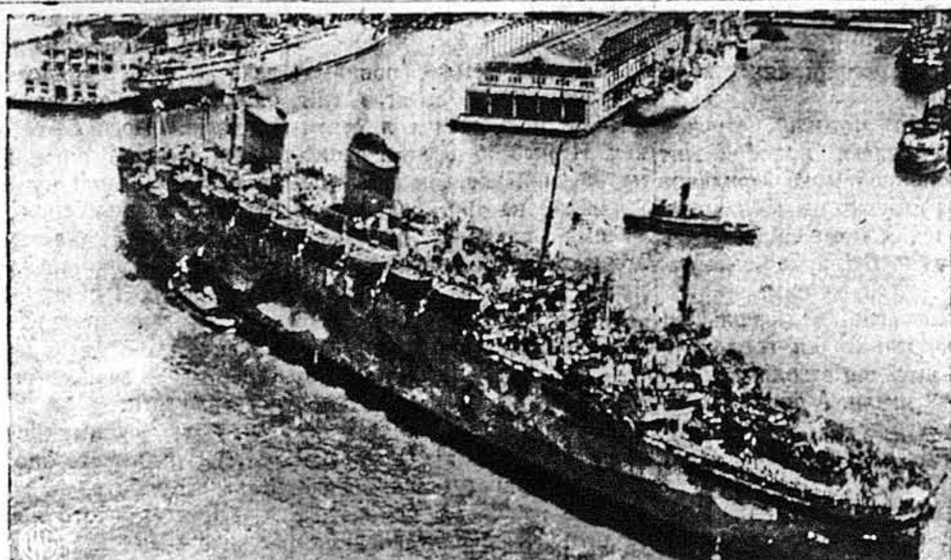
На німецьких територіях, що є під американською та британською владою, проголошено змягчення постанови, якою заказано усяке братання з німцями. Згідно з тим облекшенням буде тепер дозволено американським та британським воякам розмовляти з дорослими німцями на вулиці. При тому згадується, що досі арештовано в американській зоні 50,000 націстів і арештується їх далі, приблизно по 500 денно.

ОЖИДАЮТЬ ВІД ПОТСДАМСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ КРАЩОЇ ДОЛІ ДЛЯ ІТАЛІЇ

Італійський премієр Перрі вислав привітну телеграму до Потсдаму, витаючи президента Трумана, премієра Чорчила та маршала Сталіна, в якій згадав, що Італія саме виповіла війну Японії, та надіється тепер від „Трьох Великанів" рішень, що заповідатимуть кращу будуччину Італії.

БЕЛЬГІЯ МАЄ ВЕЛИКИЙ КЛОПІТ З СВОЇМ КОРОЛЕМ ЛЕОПОЛЬДОМ

Бельгійський король Леопольд, що перебуває на території Австрії, заявив, що він не думає зрікатись престола, а цього вимагає від нього велика частина парляменту і населення. Теж, казав, що не верне до Бельгії. Парлямент має тепер рішити, що з тим далі робити.

ЩО ЗА РАДІСТЬ, ДЛЯ ВОЯКІВ І НАС УСІХ.—Це тоді, як поглянути на корабель, що є на образку, а яким перевозять наших хлопців з Европи назад до Америки. Недавно в одному дні привезено до Ню Йорку кількома кораблями 34,000 американських вояків з Европи.

ЗНИЩЕНО МУРОВАН І КОРАБЛІ НА 108,000 ТОН МІСТОТИ ЗА ДВА ДНІ

Фльотний адмірал, Честер В. Нимиц подає, що Трета Фльота під командою адмірала Вилієма Ф. Галсія, разом з американськими літаками, випущеними з літаконосців, знищили гарматніми обстрілами і бомбардованням за два дні ворожих кораблів на яких 108,000 тон містоти. Це відноситься до атаків північної частини острова Гоншу та Островів Гокаїдо. Крім того цілковито знищено бомбардуванням з панцирників Мурован, що є другим найбільшим промисловим японським центром щодо продукції сталі й виробу синтетичної газоліни. Замітне, що не показався ні один японський літак для оборони, ні теж не відбивала американської атаки з кораблів японська прибережна артилерія. Цікаве й те, що американці поцілили добре в саму середину бомбардованих обєктів відразу за першим вистрілом.

СПОВНИВ СВОЄ ЗАВДАННЯ І УСТУПИВ.

Ґенерал Клер Л. Ченолт, командант 14-тої Повітряної Сили Злучених Держав, що оперує в Китаю, заявив кореспондентам, що покидає Китай, а по повороті до Злучених Держав буде старатись дістати звільнення з армії, з якої властиво він пішов у відставку вже тому 8 років, а був покликаний до служби в 1942 році, коли помагав китайському урядови в Чунґкінґ орґанізувати летуство. Як командант американських летунів-добровольців — Флаїнґ Тайґерс —чи пізніше 14-тої Повітряної Сили виявив надзвичайну енергію, ініціятиву та відвагу. Покидає Китай, як сказав, у такому часі, коли з китайського небозводу унунено вже цілковито японських летунів, що то завдавали Китаєви так довго великої шкоди. За тим, що ґен. Ченолт покидає своє становище, криються мабуть його тертя з вищою владою.

ЗАБРАЛИ БУВШУ КВАТИРУ ЯМАШІТИ.

Війська Шестої Американської Дивізії, що винищують полуднений Люсон, на Филипинах, з останків японських частин, заняли в горах село Кіанґан, що свого часу було головною кватирою начального команданта японських військ на Филипинах, ґен. Томоюкі Тамашіта. Тепер питання, чи в горах не скривається ще командант решток японської залоги.

НЕ ЖУРИТЬСЯ, ЯК ДІСТАТИСЬ НА СУШУ ЯПОНІЇ ЧИ КИТАЮ.

Японія рахує тепер у своїй пропаганді на те, що це буде дуже тяжко американцям виладувати більші військові сили на сушу. Та віце-адмірал Деніел Е. Барбі тим не журиться. Каже, що це буде „легко", і то без ріжниці, чи будемо висаджувати військо в Японії чи Китаю. Всюди, каже він, є добрі береги для такої цілі, а решту зробить артилерія і, очевидно, летунство. Слова ті остільки важні, що говорить це людина, що проводила під ґен. МекАртуром 65 виладовувань наших військ на ворожі береги. Найбільшу перешкоду, казав він, становлять міни, але японські міни не такі небеспечні як американські.

ТЕЖ РЕКОРД І ЩЕ ЯКИЙ!

Департамент маринарки виявляє, що на Окінаві, дня 11. травня, два американські контрторпедовці зістрілили впродовж 105 минут 38 японських себегубних літаків.

В ЯПОНІЇ МОЖЕ ВИБУХНУТИ РЕВОЛЮЦІЯ.

Таке заповідає конґресмен Ґрент з Індіяни по повороті з офіційної подорожі по Пацифіку, що виносила 30,000 миль. Каже, що в Японії іде завзята боротьба між промисловцями і воєнними лордами, вислідом якої може бути революція, в порівнанню з якою французька революція виглядалаб на забавку.

АВТОР „БЕЗУМОВНОЇ ЗДАЧІ".

Капітан Е. М. Закаріас, що промовляє по японськи до Японії через американське радіо заходами Офісу Воєнних Інформацій, заявив японським лордам, щоб вони перестали фальшиво пояснювати японцям аліянтську вимогу щодо „безумовної здачі". Він пригадав їм, що на таку „безумовну здачу" згодився минулого століття Саіґо Такаморі, провідник бунтарів в провінції Сатсума. І добре зробив. У теперішній війні вжили „безумовної здачі" японський генерал Ямашіта в справі Сінґапору, а потім ще ґен. Гома. Ямашіта зажадав відповіди: „Так", або „Ні".

БОЯТЬСЯ ХАОСУ В ЕВРОПІ.

Франція готова допомогти стабілізувати Европу, але це буде не можливе, пишуть американські кореспонденти, коли західна Европа не дістане економічної допомоги з Америки, бо інакше буде в ній в зимі голод, а з ним і хаос. Французи бояться, що тої допомоги Европа не дістане, бо Америка звернула всю свою увагу на війну на Пацифіку на перевіз американських вояків з Европи до дому.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинока число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДАЄМО І БУДЕМО ДАВАТИ!

Давати матеріяльну чи моральну допомогу поневоленому українському народови в Европі, це щось таке, з чим ми зросли до такої міри, що це стало такою частиною нашого існування, без якої ми просто не могли би жити.

І добре, що так є.

Чому? Вже тому, що це надає нашому життю і нашій активности глибоко ідейного характеру, благородности, чесноти, братолюбія. А якщо в такому наставленню живе стара генерація і на таких підставах виховує молоде покоління, то тим самим робить велике добро для Америки, бо виховує її дітей у благородних почуваннях. А як є з українського боку, себто які це лишає наслідки на нашому молодому поколінню, можна пізнати, між іншим, і по тих листах від наших вояків з Европи, в яких згадують про їхні зустрічі з европейськими українцями.

І ще одно.

Допомога людям, що в нужді, це гуманітарна справа; одна з таких, до яких американський загал ставиться з найбільшою прихильністю. Одначе наша допомога це допомога теж і таким людям, що терплять за ідеали, і то за такі, що вважаються в Америці найбільшими скарбами вільного людського духа. Тому саме вона має ще інше велике значення. Вона піддержує у світі людей, що так якби по американськи відчували і думали. І такою є допомога тим многим українцям, що є поза рідним краєм, бо не з їхньої вини вони там зявились, а тому, що інакше були би впали жертвою терору тоталітарного режіму.

Значить, коли ми тепер взиваємо до жертв на допомогу українським жертвам війни і коли ми рішені збірки продовжати і допомогу далі давати, то памятаймо, кому це і на що це, щоб можна було завжди кожному ясно, мужньо і отверто відповісти, яка наша акція і для якої цілі.

Ми ведемо дві акції. Одна з них наскрізь гуманітарна. Це та, що її ведемо під проводом Українсько-Американського Допомогового Комітету в Філядельфії. Друга акція це вже політична, що намагається вияснювати українську справу в правдивому світлі перед американським урядом і американською суспільністю. Веде її, як відомо Український Конгресовий Комітет.

Обидві ті акції важні. І обидві треба нам попирати. Останні звіти, зокрема коли іде про гуманітарну акцію, виказують великий зворот до ліпшого, бо є і більші жертви і більше місцевостей, що взялись до роботи і збірок. Це треба тепер продовжувати, а темпо акції ще збільшати, бо є море потреб.

„Чи можна жити з Росією?"

Редактор журналу Сатурдей Івнінг Повст, Демарі Бес, у виданню свого тижневика з 7. липня 1945 обговорює питання в наголовку зовсім отверто і тому варт призадуматися над його виводами.

Його розумування йдуть так:

Американці дуже тепер збентежені тим, що після знищення Німеччини вони не лише не знищили тоталіріянізму у світі, але навпаки, ще його зміцнили. Тоталіріянізм це вицвіт найновіших часів. Совєтський тоталіріянізм такий, якого не можна було собі представити давнішими часами. Він обіймає цілість життя людини, отже не лише прилюдне життя, але теж і приватне. Людина просто для себе самої не існує, а існує для держави. Американець навіть не може зрозуміти, як таке життя може існувати. Виходить питання, чи може така система втриматися в світі, щоб не прийшло до колізії між нею і демократією?

На це хотів дати відповідь ще в 1938 році англіканський єпископ з Доргем. Він розбирав це питання в Сатердей Івнінг Повст і дійшов до такого висновку:

За словами Линколна Америка в часах невільництва, це був дім роздвоєний проти себе. Такий дім не міг існувати; або переможе система невільництва, або система свободи. Таксамо і цивілізований світ тепер поділений на вільний і невільний. Обидві системи не можуть проіснувати без боротьби, серед якої одна система знищить другу. Отже у світі втримається або — свобода або неволя.

На підставі своїх студій совєтської політики — Бес перебув 4 роки в Совєтах — автор приходить до висновку, що Совєти провадять політику зручно і не спускають з ока своєї системи. Вони в кожній державі, яка попаде під їх впливи, заводять або чистий комунізм, або такий лад, який доведе до комунізму. Але Совєти вміють так приноровлюватися до відносин. Вони вміли заключити договір з Німеччиною і цього договору самі не зломили. Значить уміли не вмішуватися у внутрішні справи Німеччини і витягали для себе таку користь, яку лише могли. Бо Совєти не ведуть політики на те, щоби поширювати на світі комунізм. Вони лише при помочі комунізму хочуть опанувати якийсь нарід чи державу. Але там, де вони не мають сили, вони вмітюь згодитися на таку систему, яка панує в якімсь краю.

Поведінка совєтського міністра закордонних справ, Вячеслава Молотова, на конференції у Сан Франсиско, показує це наглядно. Він був противний тому, щоб допустити в члени Обєднаних Держав таку „фашистську" державу, якою є Аргентина. Одначе він через те не зірвав з конференцією. Просто тому, що допущення Аргентини це вислід торгу ще в Ялті. Там він зажадав проти всяких засад допущення двох інших совєтських республик на конференцію на те, щоби мати разом три голоси. А південно - американські держави підійшли із своїм торгом і зажадали допущення Аргентини. І торг вдався. Молотов розумів, що це торг і не гнівався.

Бес каже, що це добре сталося, бо потім укладення всесвітнього чартеру пішло також дорогою чистих торгів. Хоч це не була мирова конференція, то всетаки там рішалися засади панування над світом. І тому самий чартер вийшов як компроміс із торгів. На підставі чартеру Обєднаних Держав приступають до всесвітньої організації держави з найрізноріднішими системами правління, а між ними є і Совєтська Росія із чистим тоталітарним режімом.

Після того, як Совєти вигнали ворога із своєї територій, вони нахабно займали одну країну по другій і там заводили свій лад. Хоч як обому противилися Злучені Держави і Англія, то Совєти користали з воєнного положення й забезпечували себе на все. Як би так не дійшло до тісного порозуміння між ними й двома іншими великими потугами, то вони вже мають свою власну забеспеку. Одначе вони війни не хочуть. Війна їм більше не наруку, ніж Америці й Англії. Совєти знають, що проти них не піде війною в теперішньому часі ні Англія ні Америка, бо триває війна з Японією. Коли Совєти поступають так в Европі, вони будуть триматися такої самої тактики і в Азії, навіть на велику шкоду Америці.

Нема сумніву, каже, Бес, що така тактика є небесчена. Америка й Англія мусять від себе почати таку саму тактику, щоб і собі забеспечитися проти походу Совєтів. Це треба нам зробити хоч би тому, щоб виказати, що система демократії може втриматися і вона дає нації силу. Але з цього не виходить, щоб ми мусіли йти війною проти Совєтів. Та всетаки треба нам зрозуміти, як можлива кооперація між Совєтами й нами.

Вкінці Бес приходить до такого висновку:

Ми американці не маємо чого боятися виставити себе на ризико совєтської війни, щоми відмовимося втихомирювати Сталіна. Він це менше може наражуватися на світову війну, ніж ми. Коли ми потребуємо Совєтів, то Совєти ще більше потребують нас. Нам лише треба добре розуміти це положення, а це вкаже нам, як можна з Росією обходитися, щоб з нею жити в мирі.

Микола Чубатий.

Як большевизм проникає в Европу

Коли Сталін весною 1943 несподівано розвязав Комінтерн, централю поширювання комуністичного руху в Европі, то вже тоді багато людей сумнівалося, чи Комінтерн справді розвязаний і чи він дальше не істнує під якоюсь укритою формою, та дальше не видає приказів комуністичним партіям усього світу, як слід поступати, щоб осягнути остаточну свою ціль — просякнути комунізмом цілий світ. Комунізація Европи представляє собі много людей як наглу комуністичну революцію. Такого страшака все висував Троцький й спричинив, що Совєтську Росію довший час окружали „санітарним кордоном", щоби зараза большевизму не проходила в світ поза бувшу Росію.

Сталін є практичніший. Розвязав Комінтерн, а його останньому генеральному секретарови Д. Мануїльському дав іншу, дипломатичну посаду — в Україні. Сам натягнув генеральський мундір та став до співпраці з буржуями. За це дістав Ленд-ліз, і вратував матушку Росію. І не тільки вратував, але ще й побільшив її простори. Европу щораз то основніше опановує комунізм передуманою технікою, дарма, що Комінтерну офіціяльно нема, а його секретар на іншій роботі.

Правда, відомий бувший комуніст та високий совєтський урядовець Кравченко твердить, що ролю Комінтерну переняв совєтський журнал „Война та Рабочий Клас", який став немов офіціяльним органом неістнуючого офіціяльно Комуністичного Інтернаціоналу, але проте тактика Кремлю людей успокоїла.

І справді, всі комуністичні партії світу вслухуються в це, що говорить Москва, що довірування комуністам всього світу подає московський орган „Война та Рабочий Клас". Останній політичний зворот американських комуністів назад до революційної тактики, ніби то на інтервенцію французьких комуністів, дуже знаменний. Немов на приказ начальства американські комуністи впродовж одного вечера змінили фронт цілковито, знов, ніби навіть проти волі свого лідера Бравдера, якому позволили ще видно відіграти комедію опозиції.

Замісць комунізму „демократичний фронт".

Комуністичну Росію вратувала буржуазна демократія своєю технічною помічю. За той час комуністи подбали, щоб уподібнитися до демократів. Молотов вже виступає на летунських майдані, стрічаючи прибуваючих дипломатів в дипломатичному мундирі. В Москві найбільшу увагу тепер звертають, як доносять кореспонденти, на добрий тон шкільної дітвори. Совєтська диктатура пролетаріяту стала тепер називатися не інакше, тільки демократією, дарма, що вона з демократією абсолютно нічого спільного не має.

Супроти такого „здемократизування" самих Совєтів випадало теж напозір змінити політичну тактику там, де Совєти пенетрують сусідні держави. Колись большевики були нетолєрантні. Вони не признавали ніякої другої партії крім комуністів. Всюди старалися комуністи випирати демократів, не лишаючи місця навіть соціялістам. Тепер російські большевики приняли іншу тактику, тактику партнера, вже самопевного свого успіху.

Большевики нині не бояться вже допустити до управи товариства, до кабінету міністрів одного чи більше некомуністів, так званих, демократів різних напрямків. Навпаки, вони всюди, де опановують сусідну державу, заводять тільки „демократичний фронт" зложений позірно з різних партій, одначе так сконструований, що на ділі остає при владі тільки одна партія, партія комуністична.

Що це є нова метода, подиктована большевиками з Москви, видно це з недавної заяви комуністичної партії Німеччини. Ця сама партія, що перед 1933 в боротьбі за повноту влади розбивала голови націстам, а націсти їм. Ця сама партія, що й соціялісти не вміла терпіти біля себе. Ця сама партія нині, коли влада над Німеччиною лежить перед її ногами, закликає німців творити демократичний фронт та сама виключає можливість ведення під той час в Німеччині комунізму. Дивні діла Твої Господи!

Демократичний фронт, але комуністичні мури.

Такий демократичний фронт зреалізований вже нині в Болгарії, Румунії, Югославії, Чехословаччині та вкінці й в Польщі. Всюди, де завели такий „демократичний фронт", справжня демократія, себто демократичні члени, творять тільки позір, немов фронтову фасаду, натомісць зруб усіх тих держав та дійсні їх фундаменти нині вже всецілко в червоних руках. В дописі до нюйорського „Таймсу" пише Сульцбергер з Лондону, що він завдав собі труду та переглянув всі кабінети в державах совєтських сателітів та прийшов до переконання, що комуністи різні ділянки державного апарату віддають представникам демократичних партій, де повстали демократичні фронти, одначе постійно не віддають в руки демократів двох справ, а це нагляду над поліцією та над освітою. Ці справи у всіх державах совєтських сателітів в руках витренованих в Москві комуністів.

В недавно змонтованім кабінеті Австрії комуніст Ф. Гоннер став міністром внутрішних справ, отже й поліції. А міністром освіти став теж комуніст Е. Фішер.

Таке саме є в Польщі, де міністром освіти став комуніст Ковальскі, а міністром поліції, яку то справу відлучили від внутрішних справ, став другий комуніст, тренований в Москві Радкевіч.

В незалежній Чехословаччині міністром внутрішних справ став комуніст Носек, а пропагандиа комуніст д-р Вацлав Копецкі. Таке саме є вЮгославії. Таке саме є в Болгарії та в Румунії. Одним словом всюди побіч інших важних міністерських тек, комуністи опановують постійно міністерство поліції та міністерство освіти.

Чому комуністам залежить зокрема на тих двох міністерствах — внутрішних справ, себто поліції та міністерства освіти? Причини треба шукати в цім, що большевики вважають спілку з демократами за тимчасову, щоб їх у слушний час викинути та завести стопроцентову владу комуністів. Зробити це можна найлекше тоді, коли мається в руках поліцію та міністерство пропаганди та виховання молоді. Міністерство поліції поможе комуністам в слушний час опанувати цілу адміністрацію держави, натомісць міністерство освіти та пропаганди має приготовити дітвору і публичну опінію для комунізму. Добувши вплив на молодь комуністи сподіваються захопити владу при помочи молодиків та вірної комуністам поліції. Маючи ці два фактори в руках, комуністи певні своєї перемоги, бо й так червона армія стоїть всюди в тих краях постоєм.

Давніше большевики чулись слабшими, тому на ніякий компроміс з демократами йти не хотіли, тепер вони чують за собою силу, тому терплять побіч себе демократів до якогось слушного для них часу та успокоюють тим держави західної демократії.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з імігрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

41) (Всі права застережені)

— Чомуб цих каменюк не розсаджувати на кавалки? Єж способи! Скажіть господареви, хай купить вибухових річовин. Ви розбиваттимете каміння, а ми кавалки збиралиб. Все лекше булоб!

— То й скажу, чому ні? — загорожився Юзеф. І правда, вечорі сказав. Господар перепитав його:

— Чи ви справді знаєте, як з тими річами обходитися? Я куплю, але то небеспечна штука!

Знов почалося оповідання про зірвані форти і мости. Тими доводами переконаний, господар привіз з півкопи целятинових стручків, капсулів і гніт. З міною великого знавця чотовий випробував гніт. Урізавши кавальчик — запалив сірник і ну гніт підкурювати. Нитяну оболонь гноту стиснено ножицями до купи. Порох у середині занятися не міг, а нитки горіти також не хотіли. Чотовий авторитетно вирішив, що гніт підочого, певно підмочений. Фармер шкрябався в потилицю, жалував викинені на невеке гроші. Тишком - нишком Безхатний взяв обсмалений відрізок гноту, розпорпав нитки до пороху й вийшовши з хати прикурив цигарку. Порох закурив з тріскотом. Переконався, що чотовий на таких річах не розуміється, та не говорив нічого, цікавий, що то далі буде?

Чотовий заходився всеж спробувати хоч раз вистріляти, а вже вечоріло. Прилагодів, як умів, стручки, закомандував Безхатному принести оберемок соломи. Сам в супроводі всієї родини подався до каменюк.

Обсипав чотовий стручки сухою землею, врдовий гніт обложив соломою, приладив ще два стручки на поблизьких каміннях, солому підпалив і ну втікати. Всі, крім Безхатного пустилися за ним.

Ждали громів некольних. Дві дорослі дочки господаря навіть вуха ще загодя пальцями позатикали. А воно ніяк не хотіло стріляти! Солома згоріла, гніт ні суди Боже заняться.

Ждали з десять мінут. Безхатний спрямувався до каменюк, тільки фармер затримав його:

— Ти, мой, куди йдеш? Цеж страшна сила! Хочеш, щоб тебе забило, або скалічило, а я за тебе відповідав?

— Не бійтеся, — смішком заспокоїв він старого. — Я при свідках кажу, що все ризико беру на себе! Ви мене попереджували, а я не послухав.

Розколав землю, повиймав стручки. Коли витягав гніт, капсулі полишалися в стручках. Переробив все по своєму, кожний кавалок гноту перетяв ще на три. Тоді сказав малому синкови господаря принести трохи грязюки. Фармер видивився на нього:

— Чи ти жартуєш, чи тобі справді болота принести?

— Справді — Безхатний потвердив.

Хлопчак миттю приніс пів відра грязюки від недалекої криниці. Приготувавши все необхідне на трьох камінюках, Безхатний заявив, далі попередив обступивших його цікавих:

— А тепер втікайте, бо стрілятиму.

Дзьобнув цигаркою в один гніт, бігом до другого, до третього. І побіг, добре збираючи ногами. Бачучи, що не жарт, побігли всі, а позаду чотовий. Був, нівроку, запасений, тому швидко бігати не міг.

Ще не відбігли на належну далечінь, як три — один по одному, — вибухи гримнули їм наздогін. Посипалася земля, дрібні камінці. Бігом кинулися назад. Кожний камінь, хоч глибоко в землі сидів, розсадило на пять і більше кавалків. Фармер поцмокав, покрутив головою і видав рішення:

— Хвалене шалене! А з тих мовчить, той двох навчить. Тепер ти будеш ці камінюки розсаджувати.

— Тільки не за ту ціну, дядьку. Самі казалисте, що це небеспечна робота.

— Для вміючого ніякої небеспеки нема!

— Певно, а всеж треба вміти. Не можу я робити за ту саму платню. Тепер робота піде кілька разів швидче, заощадите на робітниках! — торгувався Безхатний.

— Скільких ти хочеш денно?

— Багато не хочу! Півтретя доляра!

— Знаєш, твоя робота всеж таки легча. Відкопувати кавалки я тебе не заставлятиму. Я розумію, що тобі треба більше заплатити, — знання коштує. Нехай буде ні по твойому, ні по мойому! Дам тобі два доляри, тай „шлюс".

— Нехай буде! — погодився.

Як то добре попасти в „майстри", переконався Безхатний наступного ранку. Робітники вже попріли працюючи, а він щойно встав. У вечорі — робітники кінчали роботу, він вже бавився. Легка робота й добрі харчі його відродили. Почав набирати тіла, виглядав здорово. До того був марний і худий.

Та й дочки фармера почали не на жарт до нього примилюватися. Обі здорові, кров з молоком, як то кажуть, гарні й на вигляд. Не подобалося в них Безхатному тільки одно: що суботи їздили десь на танець, і верталися часом аж в понеділок рано, занадто вже виснажені. Не звертав уваги на примилювання, та кров не вода. Зусиллями контролював своє поступовання, але близькість дівчат не давала спокою. Як на гріх вони приходили до його кімнати часом, як він вже був у лiжку. Наче навмисне, щоб дразнити його. Великих зусиль коштувала Безхатного зовнішня стриманість. З кожним днем спокуса ставала все більшою, й чув він, що раніше чи пізніше контролю над собою може втратити. А тоді що? Очевидно женитися. Тільки, як женитися при застрашаючому безробітті? Про щось таке натякав фармер у розмовах. Мовляв, — такому доброму, молодому й розумному чоловікові навіть не лицює блукати по Канаді з мішком на спині. (Дальше буде).

Американці на японських островах

Коли американські вояки, які помогли виграти війну в Европі, приєднаються до своїх товаришів по зброї на Тихому океані, вони опиняться в зовсім інших умовах війни, ніж тих, до яких звикли в Европі. В Европі, за виключенням інвазії в Нормандії, війна провадилась все на землі. На Тихому океані Злучені Держави досі провадили війну на островах, займаючи один за другим стратеґічні пункти в різних ґрупах островів, які є ніби порогами до самої Японії. Одні з тих островів знаходяться близько азійських берегів, другі — далеко на Тихому океані. Деякі з занятих американцями островів, є лише 850 миль від Японії — віддаль порівнююче невелика, якщо приняти під увагу величезні простори Тихого океану.

Острів Іво Джіма знаходиться 750 миль на південь від найбільшого острова самої Японії — Гоншу, з нього можна робити повітряні атаки на Токіо. Іво є одним з трьох вульканічних островів, на північ від Маріянських островів. Аж до останнього століття ця ґрупа малих островів не була заселена, але зогляду на стратеґічне положення островів, японці поробили фортеці на Іво — єдиний з трьох островів на якому можна було побудувати повітряну базу. Іво, як рівнож й інші два острови тої ґрупи, має територію на кілька квадратових миль. Покритий попелом та камінням з вулькану. Нема доброї пристані, бракує свіжої води, майже нема рослин. На ширшій північній частині знаходиться камінна площина, зі щілин якої виходять сірчані випари. На південній частині стоїть гора Сурабачі — вульканічна скеля в 500 футів, на якій має американський прапор. Мент піднесення прапору схоплено відомою, славною фотоґрафією. На летунських майданах Іво створено бази для боєвих літаків — охорона бомбовиків, що летять з Маріянських Островів для нападів на Японію.

За 850 миль на схід від Іво знаходитсья острів Окінава, який є 330 миль на південь від Киюшу — південного острова самої Японії. Окінава належить до ґрупи островів Риюкию, що тягнеться на 700 миль починаючи недалеко берегів Азії та завертаючи на північний схід в напрямку до Японії. Іво та Окінава знаходяться в одній лінії з Багамськими островами та Фльоридою.

В протилежність до вульканічних островів, 55 островів з ґрупи Риюкию, що загально мають лише 935 квадратових миль території, є густо заселені. Заселені багато століть тому. Більшість населення — хлібороби, які обробляють вузький район поміж горами та берегами, де розводять цукрову тростину, солодку бараболю, риж, а також займаються скотарством. Промисловість дуже незначна, обробка цукрової тростини, шовководство, виріб лакерових річей та соломяних капелюхів. Найбільше лихо для тих островів — це бурі, тайфуни, що проходять попри, або через острови річно якраз в тих місяцях, коли все дозріває. Найбільший з тих островів — Окінава, є 70 миль довгий та від 2 до 18 миль широкий. Підсоння — мягке, пересічно 50 ступнів в зимі та 81 в літі. В північній частині — лісом покриті горби та дике поле. Центральні райони мають добру землю і добре оброблену. Головні міста — столиця Нага та Шури на південно-західній частині. Для Злучених Держав Окінава мала особливий інтерес зогляду на важну базу — порт Нага, тепер зруйнований.

Острови Риюкию вже давно зазнали нападу від Японців. Року 1607 Японія силою відібрала їх у Хіни. Спочатку мало ними цікавилась і тільки року 1876 ці острови були офіційно прилучені до японської імперії. До того часу населення платило податки і Хіні і Японії.

Яке значіння мають Окінава та Іво для американців, які так дорого заплатили за їх здобуття?

Киюшу, на північ від Окінави, є основою цілої оборонної системи Японії. Там сконцентровані летунські найбільші бази, звідки охороняються доступи до промислових центрів Японії на півночі, до Кореї, Манджурії та Північної Хіни.

За Киюшу лежить острів Щигоку, близько найбільшого японського острова Гоншу. Киюшу та Шигоку відділені від Гоншу внутрішнім Морем — 260 миль озер, зєднаних вузькими проливами. Промислові міста і корабле-будівельні заклади, розміщені на прекрасних берегах Внутрішнього Моря, були під доброю охороною — на сході при виході в Тихий Океан були сильно укріплені два проливи і один на захід при вступі в Корею. Вся ця територія попала під тяжке бомбардуваннями американськими літаючими фортецями „B-29". Цю територію, що до її ваги можна порівняти до території довкола Делавер та Чизпик заливу, поміж Філядельфією та Норфолком, де знаходиться величезна кількість воєнних, морських та промислових підприємств.

Просто на північ від Іво знаходиться та частина острову Гоншу, на котрій стоять Токйо та Йокагама. Гоншу є найбільшим островом з тих, на яких розположена сама Японія.

Можливо, що коли американське військо перейде з Европи на Тихий Океан, війна з Японією буде наближуватися до кінця. Американські сили будуть наступати на ворога з півдня, зі сходу, з півночі та з азійських берегів.

Загальна Рада — ФЛІС.

А. Женет.

Підсвідомість у вивченню живих мов

Уживання волі для вивчення живих мов не має найчастіше ніякої підстави, не то що у збірному, офіціяльному чи приватному навчанні, але теж підчас окремих лекцій. Тут можу подати лише висліди моїх особистих досвідів; та тому, що всі ті, що їм я вказав на причини невдачі і що зрозуміли мій спосіб учення, потрапили вивчити скоро і справно декілька мов, можна з того особистого досвіду виснувати загальні правила, які можна прикласти і до більшого числа. Приточу, що опріч латини і греки, що їх вивчив у ліцеї, мені прийшлось між 20—30 роками — для того, щоб могти читати у тексті потрібні мені етноґрафічні та фолькористичні видання, — вивчити не лише вісімнацять мов, але окрім цього діялектичні відміни деяких із них.

Основною психічною засадою є не насилувати ні волі, ні памяти, але користати головно з підсвідомости. Якщо ми є в країні, якої мову хочемо пізнати, то треба поставити себе в таке становище, щоб ми могли як найбільше чути, як говорять і то з різними родами наголосів. За найкращі місця слід уважати залізничі стації, переділи ваґонів, готелеві салі, каварні, трамваї та омнібуси, а не сальони або клюби, куди заходять тільки люди освічені. Це таке саме дресування уха, як коли, слухаючи камерної музики чи опери, хочемо потрапити розпізнати гру інструментів. Це слухове вишколення повинно йти від складного до простого, а не як рають, або радше, як роблять, пристосовуючи закон як найменшого зусилля, від простого до складного. Але як тільки почуємо втому, яку викликає ця мішанина звуків, треба перестати; моя особиста границя виносить 3 чверти години безперервної уваги. Заразом треба старатися наслідувати мускулярно звуки, інтонації, повні речення, а не лише поодинокі слова і віддаватися тій ґімнастиці дисоціяції і набирання справности тільки до найменшої границі втоми.

В одночас проводиться роботу спеціяльно книжкову: 1. вивчення граматики, 2. читання текстів.

І тут теж поточні методи лихі і навіть суперечні здоровому розумові. Усі граматики та всі професори зачинають, згідно із стільки разів віковою традицією, від родівника, речівника, прикметника і дієслова, коротко кажучи, від слів відмінних, і кінчать словами невідмінними. Це стільки само, що вже від самого початку ставити дітей і дорослих перед цілу купу труднощів. Я вживав завжди відворотного способу і радив багатьом робити те саме, і все з успіхом.

Чогож треба? Граматику треба зачинати з кінця від катеґорії слів невідмінних, цеб то від вигуків, які мало різняться у всяких мовах, а далі від сполучиків і прийменників, врешті перейти до прислівників. Це є слова, які раз вивчені стоять на місці і в тексті уявляють самі собою що-найменше половину словника. Сполучників і прийменників нема багато; мало теж треба часу, щоб вивчити їх на память і вправляння сирої памяти при цьому мало утомне. Як тільки знаємо їх уже більше-менше, беремо який небудь текст і стараємося розпізнавати їх, що й дає нам підстави до підсвідомого пізнання ритму мови, якої вчимося.

Прислівники обіймають більшу частину корінів, які послужили до утворення дієслів, речівників і прикметників; але їх невідмінність надає їм характеру витичок. Вистане теж виділити, в міру як поступаємо в науці, різнородні приростки і додатки (афікси) утворені через велике число прийменників уже вивчених, щоб призвичаїти ум до самочинного розпізнавання корінів. То теж засада міститься в тому, щоб усе йти від цілковитої невідмінности до відмінности що-раз більшої; колиж тоді приходимо до відміни дієслів, а вкінці до відміни речівників, то маємо вже гру мовних можливостей і конечностей, яка робить працю над подробицями менше утомною. Та не лише з підручника граматики слід учитися тих форм відмінних, але передусім читаючи тексти і то не тексти спеціяльно уложені, але місця з добрих авторів.

Тут саме і виступає роля підсвідомости. Прислівники й прикметники, які ми вивчили, „керують", як кажемо, звісними формами званими часами і закінченнями. Як що в мойому тексті я подибав невідмінне слово „завтра", то знаю, що дієслово, яке прийде опісля, буде доконче в „майбутному" часі, але було би в „минулому" часі, колиб я був прочитав або почув слово „вчора". Так само деякі прислівники, що служать на означення руху, вимагають форми званої знахідним відмінком (асс.). В таких умовах текст, а, можна сказати, теж і мова зявляється для того, хто її вивчає, менше як накопичення граматичних дивоглядів, ніж як льоґічне знаряддя думки.

Але, скаже хто, щоб уторопати значіння, треба раніш убити собі в голову слова і корінї. І тут теж треба звертатися не до зусилля і не до напруженої волі, але до того, що призбирано без труду у підсвідомім. Знати якусь мову не значить перекладати з своєї рідної мови на ту мову, але находитися в спроможности просто висловлювати свою думку у тій іншій мові. Отож треба встановити постійний звязок між образом предмету або відірваним (абстрактним) поняттям і формами та звуками, які їм відповідають у іншій мові, так само, як посідаємо цей звязок у підсвідомім, коли ходить про рідну мову. Вид хліба або думка про нього повинні піддавати нам автоматично bread. Brot, pain, і т. д., слово, що його написаний образ виринає у свідомости внаслідок механізму, який повинен бути надзвичайно прудкий.

Треба отже здобути в кожній мові можливо як найбагатший словник. В наших часах пробувано кількох систем, а особливо уґрупування слів відповідно до їх значіння. Мої досвіди виказали мені, що цей уклад є найтяжчий і найменше вигідний, бо якщо ті слова є звязані через їх загальне значіння, приміром слова, що відносяться до кухонного начиння, то навпаки, лінґвістично, вони не є споріднені, і список слів таких, як казан, рондель, хохля, піч, миска і т. д. не може легко зачепитися до попередніх відомостей тому, що корінї не є спільні.

Заки зачнемо вивчати списки слів, треба здобути підставу, на якій спочивають різні корінї. Ця підстава не є нічим іншим, як тільки порівняною граматикою. Зрештою ми не є примушені студіювати загальну лінґвістику; вистане прочитати з увагою який підручник і добре пізнати закони, які відносяться до ґрупи мов (латинських, ґерманських, кельтійських, словянських і т. д.), до якої належить мова, що її вчимося. Користь з цього така, що можемо вивчити кілька мов нараз, коли не що-до граматики, то хоч що до їх словника.

В кожному разі краще скласти собі словник, спираючись на корінях, ніж на значіннях. До нятьнацяти літ, коли мається свіжу память, ряди різнородних слів, неправильні дієслови і т. д. вивчуються скоро. Але пізніше, як що не беремо під увагу індивідуальних виїмків, безпосередня память є більше упірлива і асоціяція (довязання) уявлень стається кращим знаряддям. А проте, при кожнім вивченні мов значна часть праці випадає на долю просто механічної памяти. А що я самий маю дуже лиху память, також і мені прийшлося шукати способу до запамятування слів. Той, який я вкінці прийняв, є дуже простий.

На малих білих карточках пишемо на одній стороні десять слів у мові, яку маємо вивчити, а здругого боку десять слів у рідній мові, або радше у мові з тої самої ґрупи, яку вже знаємо, приміром у французькій і італійській, анґлійській і німецькій, російській і т. д. Нам досить мати їх завсіди при собі, і перечитувати як найчастіше написані слова, перекладаючи їх в умі або на голос та не висилюючи при цьому памяти. Колода картонів збільшується помірно, як виписуємо незнані слова, що їх подибуємо при читанні текстів. Користуємося кожною вільною хвилиною на перечитування цих списків по десять слів; коли ми забули значіння одного з них, далі перекладаємо інші слова на списку і лише пізніше перевіряємо із другою стороною картону. В цей спосіб бачимо дуже докладно, скільки знаємо слів або соток слів. Цікаво теж що до цього способу приєднується і чинник зоровий, особливо, коли робимо на картонах різні знаки, або коли вживаємо їх у різних кольорах. Кожний може зміняти цей помічний засіб по своїй думці. Доходимо легко до дого, що пригадуємо собі, що, приміром, слово Buch і його рівнозначник book є в четвертому рядку вісімнацитого картону.

Засада того способу, який з першого погляду може здаватися дитинячим, лежить в умиснім повторюванню, але без надмірного зусилля. При пятьнацятому чи двацятому перечитуванні — слово „вбилося" в тямку і зявляється у свідомости підчас розбирання тексту або в розмові без жадної запинки тому, що як не було психічного механізму надмірного зусилля, тим більше не було й механізму противного, т. зн. затримання (інгібіції). Якщо ми розділимо слова по корінях, то тоді ціла лінґвістична серія зявляється на першому пляні свідомости і вслід за цим і береться можливість підбирати відтінки наших висловів або навіть творити нові образи.

Якщо находимося в чужій країні, безустанне повторення маємо крім того через читання афішів, крамничних вивісок і т. д. Та головна річ, коли не знаємо такого-то слова, або коли не розуміємо такого-то речення, не нервуватися наче перед якимись труднощами; констатуємо спокійно, що не знаємо і записуємо переклад згідно з системою тільки що описаною. Розуміється, що на картонах виписуємо теж прислівія, властивости мови (ідіотизми), вірші варті уваги і т. д. в міру поступу.

Коли тільки знаємо всі невідмінні слова і перечитали пять або шість разів ту частину граматики (вибрати можливо найкоротшу і найпростішу), яка присвячена відмінним словам, коли вкінці маємо в голові дві або три сотні слів, треба взяти доброго автора і кинутися вплав, з рукою на словнику.

ПОШУКУЄМО 400 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орган Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

98—99)	Український Допомоговий Комітет, Нюарк, Ню Джерзі	$200.00
100)	Петро Качмар, Сейнт Пол, Мінесота	100.00
	Разом	$ 300.00
	Попередно проголошено	9,700.00
	Разом	$10,000.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA

P. O. BOX 346 JERSEY CITY 3, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

Д-р А. Т. Кібзей.

IV. НЕДУГИ ЛЕГЕНІВ*)

(Diseases of the Lungs).

При запаленню дишних рурок (або т .зв. „бронхітіс) недуга звичайно переноситься і на саме тіло легенів, котре находиться між дишними рурками. Про декотрі недуги легенів, як, наприклад про туберкулозу або сухоти легенів, я вже попередно писав. Тут опишу коротко деякі спеціяльні недуги легенів, до котрих належать такі, що походять з загачення обігу або циркуляції крови, опухнення легенів, кровотоки легенів, занепад або увяд легенів, зликоватіння, запорошення та роздуття, а вкінці й боляки легенів.

Про ті всі недуги легко говорити або описувати їх для лікарів або для таких людей, що знають дещо про будову людського тіла (автономію0. Для звичайних людей це річ тяжка до зрозуміння та хоч і як пробувано би викладати популярно, то воно не булоб кожному зрозуміле. Тому обмежусь тільки до коротенького начерку.

1. Загачення циркуляції крови в легенях.
(Passive Congestion of the Lungs).

Воно звичайно наступає у людей, що хорують на серцеві недуги; а коли серце не має сили помпувати крови, тоді часом стається, що в одній половині легенів або й по обидвох сторонах наступає тимчасовий застій або загачення обігу крови й це якраз спричинює недугу. Звичайно така людина счаста покашлює, а часом навіть кровю спльовує, хоч не хоріє ні на запалення, ні на сухоти легенів.

Лікування належить тут в першій мірі до лікування серця, а не легенів.

2. Опухнення легенів.
(Cedema of the Lungs).

Воно так само лучається у людей, що хоріють на серцеві недуги та коли не лише кров кружить повільно, але й тіло легенів набирає води так, як мягке дерево, що мокне у воді.

Прояви такої недуги в тяжких випадках виступають нагло писчанням в грудях. Недужий дуже тяжко віддихає, кашляє та счаста виплювує воднисту масу, неначе шумовиння. Він почувається дуже неспокійним: його чоло покривається холодним потом, а лице блідне та синіє; він так, начеб топився у воді. Така недуга, коли гостра, може спричинити смерть упродовж кількох годин, або й кількох хвилях, а коли й не спричинить смерти зараз, то може повторитися.

Коли недуга не дуже гостра, то вона переходить за день або добу і чоловік повертає до здоровля.

Лікування цеї недуги відбувається звичайно так, як при загаченню обігу крови. І тут часом добре є спустити кров. Але найбільше треба лікувати само серце. Та це належить до лікаря.

3. Кровотоки легенів.
(Haemoptysis).

Кровотоки з уст, носа або гортанки, не є те саме, що кровотоки з легенів, ці останні не є ніякою окремою недугою, лише проявом різних інших недуг, серед яких чоловік час до часу може відкашлювати або й блювати кровю. Такими недугами є звичайно туберкульоза або сухоти легенів, серцеві недуги (як це буває при загаченню кружіння крови або при опухненню легенів, дальше: запалення легенів, недуги головних жил серця,всілякі боляки в горлі або в дишних проводах (приміром від сифіліса або новонаросту); або де є якесь скалічення, якась недуга крови, а зивчайно і то головно у молодих дівчат, коли затамуються у них місячні упливи (місячний період).

Лікування тих проявів належить до лікаря. Треба якнайскорше розслідити та найти причину кровотоків, притім у наглих випадках найпіпше хорого успокоювати, прикладати йому студені оклади до шиї та давати пити зимну воду.

4. Занепад (увяд) легенів.
(Collapse of the Lungs).

У здорової людини легені є неначе морська губка, подіравлені на комірки, що наповняються повітрям. Але в деяких недугах або випадках стається те, що легені тратять свою еластичну силу: вони занепадають, вянуть та корчаться так, як розбитий бальоник. І отсе якраз ми називаємо занепадом або краще „увядом" легенів. Організм людини тоді такої увялої половини легенів цілком не вживає. Та трапляється часом при операціях, при паралїжі, іноді коли щось зайде із зовні до дишних проводів і заткає їх і т. п.

В найновіших часах лікарі навіть штучно роблять увяд легенів у лічничих цілях. Пробивають вони тіло хорого маленькою голкою і між легені та оболону легенів напускають повітря. Тоді легені вянуть і корчаться і так перестають функціонувати. Звичайно таке діється з одною половиною легенів, а коли в ній є, наприклад, якісь рани, спричинені сухотами, то вони скоро гояться, бо мають спокій. Та процедура називається по вченому „плевноторакс".

Лікування увялу легенів відбувається відповідно до причин недуги; недужого треба доглядати і добре відживляти, поки самі легені не прийдуть до нормального стану.

(Дальше буде).

Увага! — Повищі матеріяли є взяті з книжки автора — „Український Лікар" — (600 сторін друку, оправлена в полотно) котра в недовзі появиться з друку. Хто замовить книжку тепер, тому вишлеться її вже з оплатою почти за $3.00.

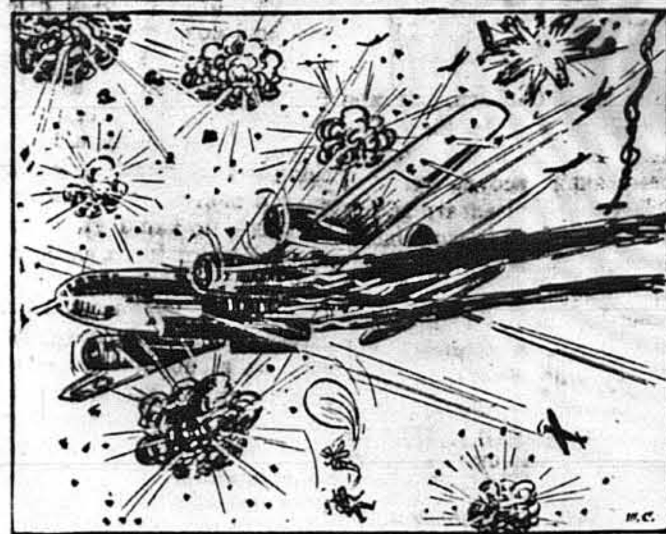
Пишіть до:

Dr. A. T. Kibzey,
11903 Jos. Campau Ave.,
Detroit, 12, Mich.

*) Продовження статтей про різні недуги та їхне лікування, що були в „Свободі" у минулому році й у біжучому, яких друк перервано з числом „Свободи" з 31. січня 1945.

AMERICAN HEROES

by WOODY COWAN

ALTHOUGH wounded and bleeding, an explosion threatening from fire in the bomb bay and the co-pilot wounded from a shell burst in the cockpit, Lt. Edward S. Michael flew a B-17 back to England to save his comrades. Once he lost consciousness. But the plane that your War Bonds helped to provide brought him through. We will need many more such planes in the war against Japan. Buy and hold War Bonds.

They Said Last Week

President Harry S. Truman, in Kansas City:

"We are going to have ratify this Charter and I want to see the United States do it first. If there is to be peace, countries must live under law just as our States and individuals do.

"I am anxious to bring home to you that the world is one world, just as Wendell Willkie said. It is a responsibility that this great republic ought to lead the way in - to carry out, those ideas of Woodrow Wilson and Franklin D. Roosevelt."

Edward S. Stettinius, U.S. representative to the United Nations:

"In Washingtion the war against Japan may seem far away. At San Francisco it is never possible to forget the magnitude of that struggle which must still be won.

"Every day we were at work as delegates in San Francisco upon the charter, American warships, transports and plans carrying fighting men left the Golden Gate for the battle fronts. And every day, by other plans and ships, the wounded came back from Okinawa. There was and is no pause for the men who fight and die. There can be no pause for us at home. The tasks of peace that lie ahead of us are urgent. The stakes could not be higher. Let us get on with all we have to do - to make victory and peace secure."

Senator Tom Connally:

"While the completed Charter reflects the united opinion of the peace-loving nations of the earth, I do proclaim it as embodying perfection. It could not be expected that fifty nations could agree upon a document whoes every line and paragraph and phrase would meet universal approval. However, the Charter marks a beginning. It will grow and develope in the light of experience and freedom.

"These principles are embodied in the Charter in luuminous and moving words. The Charter must be judged as an integrated body, complete in its organs and functions. Judged by that standard it is a monumental performance."

Senator Arthur Vandenberg:

"There are those who look upon the final availability of force, to keep the peace, as the real value of this enterprise. They argue that the aggressor of tomorrow, like the brutal aggressors of yesterday and today, will understand no language except guns and ships and planes.

"They may be right. Certainly I do not disagree that the United Nations must possess the potential power to fight to keep the peace which they have won by kindred means. I agree that we must "keep our powder dry" and be prepared to "pass the ammunition„.

But I would not agree that force is the genius of this new institution. On the countrary, it is my conviction that that great hope which is here held out to humankind stems largely from the solemn formula which the San Francisco Chater creates for the profound belief that the pacific contacts and consultations which will constantly be maintained by the Powers - and particularly by the Great Powers - plus the pacific routines which every dispute must exhaust before it is subject to any sort of sanction, can resolve most, if not all, of the controversies which otherwise might lead once more to war."

- Common Council -

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ТАРЗАН, ч. 1211. На осторозі.

Тарзан видав крик немовби птиці, котрий здавна був сиґналом між ним і Джейною.

Джейн урадувалася, що Тарзан ще живе, але вона боялася, що він може загинути, як буде пробувати пробитися крізь сторожу.

Потім вона зробила те, чого від неї ждав її подруг: вона шепнула своїм товаришам неволі:

„Тарзан є тут! Будьте готові до акції кожної хвилі! Що це буде, не знаю".